Izhaja vsak pondeljek, sredo in petek. Velja za celo leto 30 lir, za pol leta 15 lir, za tri mesece 7 lir 50 stot., za en mesec 2 liri 80 stot. Naročila se sprejemajo vsak dan, a naroča naj se tako, da poteče rok naročbe ob koncu meseca. — Posamezna številka 20 stot. — Uredništvo in uprava: Trst, via delle Zudecche štv. 3. Telefon 19-50 in 588. — Dopisi naj se pošiljejo na uredništvo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone 67 *mm*. Finančni oglasi po 1 liro; osmrtnice, zahvale, poslanice, vabila po 80 stot.; trgovski in obrtniški oglasi po 60 stot. — Plača se naprej. — Oglase sprejema Inseratni oddelek „Dela".

DELO

Prej pride kamela skozi šivankino uho kakor bogataš v nebesa.

Kapitalistično časopisje je ustanova sužnjev za sužnje.

V Trstu, v pondeljek 9. avgusta 1920 GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE V JULIJSKI BENEČIJI **Leto I. - Štev. 36.**

Mednarodna solidarnost proletarijata

Nova, blagodejna nevihta gre po svetu; nevihta mednarodne proletarske solidarnosti. Zastarele stavbe meščansko-kapitalističnih inštitucij se majejo in majejo se stare vere, stari predsodki in tradicije. Nevihta mednarodne proletarske solidarnosti ne prizanese nobeni stvari, ki ni več sposobna za življenje. Kar je gnilega izruje in pokoplje in dvigne k novemu življenju nove sile, nove upe, nove nade. Mednarodna solidarnost proletarijata ni danes več le ponosna in lepodoneča beseda, marveč je gotovo dejstvo, je gotovo delo, ki je že zebeležilo v zgodovino lepe, nočne in vzpodbujajoče vspehe. Ali ne verjamete?

Proletarijat je stopil na politično obzorje s svojimi nauki, se svojimi programi, s svojo voljo. In se ravna po svojih naukih, po svojih programih, po svoji volji in po svoji potrebi. On pozna le eno silo: prletarsko; on pozna le eno pravo: proletarsko; on pzna le eno dolžnost: proletarsko. Vse drugo, vse drugo je nič, je odveč. Proletarijat ne priznava več danes držav svojega meščanstva; ne priznava več državnih mej in ne priznava več dolžnosti, da bi moral te meje braniti. Mednarodna politika proletarijata ne priznava in ne pojmuje več politike meščanstva. Orjaška nevihta proletarske mednarodne solidarnosti pretresuje meščansko družbo v njenih temeljih in gradi človeštvu nove stavbe, nova pota, novo življenje.

Na Ogrskem se obešava in muči komunistične proletarce. Meščanske države niso v stanu, da bi branile človeštvo pred razbojniško ogrsko reakcijo. Mednarodni proletarijat se pa ne ozira na interese industrijalcev ne na interese trgovine, niti ne na državne interese marveč vidi in spoznava le en interes, le eno dolžnost: dolžnost proletarske mednarodne solidarnosti. Zato proklamira in vrši proti Ogrski mednarodni bojkot. In proletarijat bo v tem boju zmagal. Iz Amerike prihajajo parniki polni moke za Ogrsko. Moka gre le do skladišča v Trstu in ne gre naprej. Ako odide po naključju vlak moke iz Trsta, je ustavljen ali v Jugoslaviji ali v Nemški Avstriji. Kakor moki, se godi tudi drugemu blagu. Ogrska vlada se hoče pogajati in stavi svoje predloge; zastopniki proletarijata stavijo tudi svoje pogoje ,ki se glase: Mir komunistom .Vlada teh pogojev ne sprejme; proletarijat nadaljuje bojkot v katerem mora zmagati ako bo ostal proletarijat zvest samemu sebi.

Poljska napove vojno sovjetski Rusiji. Mednarodni proletarijat napove bojkot Poljski. V obratih noče izdelovati delavstvo orožja za Poljsko. Vlade se jeze ali ne morejo ničesar. Razne države sklenejo, da pošljejo pomoč Poljski. Železničarji ne vozijo orožja za Poljsko, ne vozijo živeža, ne vozijo ničesar. Rdeča ruska armada zmaguje, Poljska potrebuje, pa ne more dobiti nobene pomoči. V ententinih državah in drugod se buržuazija trese vsled komunističnih zmag. Proletarijat se veseli. Na Poljskem pa proklamira proletarijat sovjete in izjavlja solidarnost s sovjetsko Rusijo. Ideja mednarodnosti je močnejša od takozvane ljubezni do naroda. Solidarnostni čut s sovjeti in z ruskim proletarijatom je močnejši od zakonov, ki kaznujejo v smrt one, ki pomagajo državnemu nasprotniku. Nove ideje, nove misli, nove vere. Izdati domovine v svrho proletarske koristi in v korist mednarodne proletarske solidarnosti, je postala čast v vrstah proletarijata.

Naj se trese buržuazija in naj se majejo stavbe njenih inštitucij. Proletarijat praznuje svoje prve zmage ob začetku njegove mednarodne politike v dejanju.

Italijanske čete v Albaniji so napadene. Vseeno je od koga, vseeno je zakaj. Italijanska vlada hoče poslati v Albanijo nove čete in bili smo na predvečer nove vojne. Italijanski proletarijat je pa izpregovoril potom socijalistične stranke svojo besedo: Proč od Albanije, nobene vojske več. Albanija naj odloča sama o svoji usodi, Italija nima kaj tamkaj iskati. Vlada hoče prepričati, da se gre za državni prestiž, za posest jadranskega morja, za vitalne državne koristi. Socijalistični poslanci odgovorijo: Ni res! Pustite narode pri miru. Italija živi lahko tudi brez Albanije. Proč od Albanije. Glas poslancev gre tudi v kasarne in vojaštvo, ki je bilo namenjeno, da se ga pošlje v Albanijo, se upre. Se upre v Trstu, v Ankoni in drugod. Proletarijat pritiska in se bori ter poškropi s svojo dragoceno krvjo ulice italijanskih mest. Toda on, proletarijat, zmaga. Vlada pove, da ne bo pošiljala več vojakov v Albanijo. Obratno bo vojaštvo odpoklicano. Le albansko mesto Valono bo držalo vojaštvo zasedeno, dokler se ne sklene miru. Pričnó se pogajanja in v zadnji številki našega lista so naši čitatelji lahko čitali, da je sklenjen mir. Italija zapusti Albanijo, zapusti tudi Valono in hoče, da odloči ono narod sam o svoji usodi. Mednarodna politika proletarijata je zmagala in italijanski proletarijat, ki je vedno prvi v vseh bojih in italijanska socijalistična stranka, ki je vodila to gibanje, je lahko ponosna na uspeh.

Ali potrebuje kdo še novih dokazov mednarodne delavske solidarnosti in o vstopu proletarijata v mednarodno politiko, kateri da on svoj značaj in v kateri zasleduje svoje smotre, svoje cilje? Ali potrebuje kdo novih dokazov? Dobil jih bo kmalu. Nevihta, strašna, svet preobrazujoča in vendar blagodejna nevihta mednarodne proletarske solidarnosti hodi svojo pot dalje. Kdor ne verjame tega danes, se lahko zgodi, da bo jutri sam žrtev te nevarnosti.

Mi verjamemo v to nevihto, verjamemo in se je veselimo kakor luči, ki bo posvetila v temo, se je veselimo kakor ljubezni, ki druži kar spada skupaj t. j. vesoljni proletarijat.

Gorje njim, ki se te nevihte boje in ne poslušajo njenega glasu.

Drugi kongres tretje internacijonale

Serrati je govoril na kongresu o svetovni revoluciji. Na Francoskem tla še niso pripravljena za revolucijo, zato naj se francoska socijalistična stranka ne sprejme v Tretjo Internacijonalo. Položaj na Nemškem je drugačen, zato naj se neodvisni sprejmejo. V Italiji se revolucija bliža; ali prepustiti je treba Italijanom, da sami določijo, kdaj bo primeren čas. Däumig in Paul Levi govorita v istem smislu. Lenin presoja nato Kautskyeve ideje in vedenje nemških neodvisnežev. Lewy in Grimm govorita proti sprejemu neodvisnežev v Tretjo Internacijonalo. Stöcker govori o političnem položaju v Nemčiji in vplivu neodvisnih na nemško politiko.

Delavkam vseh dežel!

Manifest komunistične internacijonale.

Povodom »Ženskega dneva« pošilja »Komunistična internacijonala« bratski pozdrav delavskim ženam celega sveta.

Od prvih trenutkov razbojniškega klanja, od 4. avgusta l. 1914. so nastopale delavske žene celega sveta proti njemu. Žene-delavke so takorekoč instinktivno prenjačile, da bi s svojimi prsi ščitile svoje sinove, svoje brate in sestre od predstoječe bede.

Italijanske so se metale na železniške tire, da bi preprečile odhod vojnih vlakov, ki so odvažali na bojno polje deset- in stotisočero proletarcev.

Ruske delavke so šle prve na ulico, da protestirajo proti imperijalistični vojni.

Delavke vseh dežel so bile prve, ki so se zbrale na mednarodni konferenci delavk, da bi učvrstile zveze proletarskega bratstva, pretrgane od strani socijal-izdajalcev in slug imperijalističnih rabljev.

Delavke Berolina so se junaško bile na barikadah, ko se je dvignil proletarijat proti socijal-šovinistom, ubijalcem Karla Liebknechta in Roze Luxemburg.

Delavke Petrograda so z orožjem v roki branile svoje rojstno mesto, ramo ob rami s petrograjskimi delavci in pokazale izvanredno hrabrost.

Delavke celega sveta bodo ostale tudi sedaj v prvih vrstah, ko delavno človeštvo obrne novo stran zgodovine, pripravljajoče se, da za vedno zruši jarem kapitalizma in preuredi svet po načelih komunizma.

Izdajalska II. internacijonala, ki je podpirala 4 leta podlo buržuasko vojno ,se je sramotno zrušila, kakor papirnata hišica. In danes prihaja vse, kar je pošteno in živo v delavskem razredu celega sveta, k III. internacijonali.

Delavne žene celega sveta! Vstopajte v bojne vrste komunistične internacijonale. Bojkotirajte one, ki še zahajajo v vrste izdajalske rumene Scheidemannove socijalne demokracije. Vstvarjajte lastne organizacije: legalne, kjer je to mogoče, nelegalne, kjer so buržuazija in socijal-izdajalci postavili bojkote v obrambo današnjega reda.

Na celem svetu so delavne žene dvojno tlačene: kakor proletarke in kakor žene. Samo v Sovjetski Rusiji je žena osvobojena od suženjstva. Samo delavska moč je ukinila vse zakone, ki omejujejo pravice žena.

Mi nočemo biti več sužnji kapitala. Mi bomo dvignili po celem svetu sovjetsko delavsko oblast. A delavske žene bodo v prvih vrstah bojujočega se proletarijata.

Živela žena — delavka!
Živela žena — komunistinja!
Živelo mednarodno bratstvo proletarijata!
Živel komunizem!

Moskva, 4. marca 1920. l.

Predsednik izvrševalnega odbora III. internacijonale
ZINOVJEV.

Rdeča vojska pred vratmi Varšave

Ruska vojska hiti od zmage do zmage. — Borba za svobodo narodov. Vilna in Grodno Litvinski. — Poražena ententa grozi. — Poljska se preobraža v sovjetsko ljudovlado.

BERLIN, 5. — Vršil se je novi sestanek boljševikov s poljskimi delegati, ki jim je vlada razširila poverjenje, ali ne v toliko, da bi se mogli pogajati o miru. Ententa bi rada sovjetski vladi vsilila gotove pogoje predno bi započela mirovna pogajanja.

Francosko-angleška misija v Varšavi obljublja Poljski še vedno pomoč, ali narekuje Poljski tudi pogoje. Med temi so najvažnejši: Rusija ne sme sklepati miru s Poljsko brez sodelovanja entente; Rusija se mora odpovedati ustanovitvi sovjetov na Poljskem. V Moskvi pa vsled krasnih vojaških uspehov vlada veliko navdušenje za vojno proti Poljski. Poleg tega se v Poljski urno širi komunistična revolucija.

VARŠAVA, 6. — Poljska vlada je naprosila načelnike francosko-angleške misije, da se vrnejo v Pariz, oziroma London ter sporočijo obupno stanje Poljske in podvizajo obljubljeno pomoč.

ZÜRICH, 5. — Rusija naroča v Stokholmu orožje, kakor da bi predvidjala daljšo vojno.

DUNAJ, 5. — Na vseruskem kongresu v Moskvi je nemški delegat Bartels govoril o bližnji zvezi nemške armade z rusko, ki je neizogibna.

BERLIN, 5. — Potrjujejo se vesti o pobratinstvu nemškega prebivalstva in nemških obmejnih čet ter sovjetskih vojakov, ki so nevede prekoračili nemško mejo. Splošno se občuduje disciplino rdečih čet, ki ne kažejo najmanjšega nagona.

DUNAJ, 6. — Na kongresu Tretje Internacijonale sta francoska delegata izjavila, da bo francoski proletarijat čimprej započel bojkot proti Poljski v korist Rusije.

BERLIN, 5. — Stotine poljskih vojakov dezertirajo na nemška tla. Na Poznanjskem so izbruhnili baje nemiri, povzročeni po poljskem prebivalstvu.

STUTTGART, 6. — Delavci so uničili šest oklopnih avtomobilov, namenjenih Poljski.

VARŠAVA, 6. — V Varšavi, Lodzu, Radomu, Petrikovu in drugih manjših mestih se je uprlo delavstvo, ki zahteva proglašenje poljskih sovjetov. Buržuazija je brez moči; oblasti bežijo.

DUNAJ, 6. — Iz Moskve prihaja sledeče poročilo z dnevko 5. t. m.: Severno Varšave je naša konjenica v Mlavi, ter je s tem odrezala železniško zvezo Varšava-Gdansko. Napredujemo zapadno Sjelc. Dosegli smo Okrzejn, Osinij, Zabrat in Mrozij.

LONDON, 6. — »Daily Mail« piše: Boljševiki so odgovorili Lloyd Georgeju, da ne morejo zaustaviti pohoda proti Poljski. Pripravljeni so pa povzeti mirovna pogajanja ter zaustaviti vojaške operacije, ko hitro prispejo s polno močjo prevideni poljski delegati v Minsk. Boljševiki odklanjajo prisotnost zastopnikov obmejnih držav pri mirovni konferenci ter vztrajajo na zahtevi varstva Židov in komunistov na Poljskem. List predvideva, da se bodo ruski trgovski odposlanci povabili naj zapuste Anglijo. **Poljska delegacija je odpotovala v Minsk.**

»Daily Express« poroča, da so bila pomorskim oblastim dana navodila glede nove blokade Rusije.

»Daily Herald« piše, da je brodovje Severnega morja sprejelo nalog, da se pripravi na odpotovanje v Baltiško morje.

DUNAJ, 6. — Iz Moskve poroča radijobrzojavka, da je ententa zaprosila Romunsko naj dovoli prehod Wranglowe vojske na poljska tla. Ob romunski meji se opažajo priprave za romunsko mobilizacijo.

DUNAJ, 7. — Iz Moskve poročajo: Naše prednje čete, ki so prerezale zvezo med Varšavo in Gdansko so prispele v Čehanov. V središču so naše čete prispele v Vegron. V zvezi smo z revolucijonarnim odborom v Varšavi.

BERLIN, 7. — Sovjet ljudskih komisarjev se je odločil, da nadaljuje z vojno, dokler ni dosežen cilj spremeniti poljski režim. Sklenilo se je tudi odstopiti Vilno in Grodno Litvinski, ker je prebivalsfvo

BERLIN, 7. — Za vso Poljsko se je sestavil revolucijonarni odbor, ki bo proglasil sovjetsko ljudovlado. — Ta odbor sestavljajo: Juljen, Marklevski, Ozevinski, Khan in Rumak. — Odbor je izdal proglas na delavstvo Poljske ter ga v njem pozivlja, da se upre proti buržuazni vladi Pilsudskega.

PARIZ, 7. — Iz vzhodne Galicije prihaja vest, da se v večini mest širi Rusiji prijazno gibanje. Sestavil se je provizoričen revolucijonarni odbor, ki je izdal proglas solidarnosti s sovjetsko Rusijo.

DUNAJ, 7. — V vzhodni Galiciji se tvorijo kmetiški in delavski sovjeti ter prosotvoljne čete. Zahteva se mir z Rusijo in poljsko delavsko ljudovlado.

VARŠAVA, 7. — Iz Moskve poroča radijobrzojavka: **Nuša konjenica je dosegla Novo Georgjevsk trideset kilometrov severno Varšave,** glavna vojska pa se bliža Minsku. Južno Varšave nadaljuje pohod ter obkoljenje mesta. Odpor poljske vojske je večji v središču negoli ob krilih. Opazujejo se v sovražnem taboru priprave za zadnjo obupno brambo v utrjenem taboru, ki brani Varšavo.

PARIZ, 7. — Tu se govori o splošnem umiku poljske vojske zapadno Varšave, kjer ponuja obsežno rečno obrežje dobro obrambeno črto.

DUNAJ, 7. — Radijotelegram iz Moskve poroča: Zavzeli smo Mišjinec. Boji pri Ostrolenski nadaljujejo. V Snjadovu smo zaplenili nekaj vlakov in tankov. Predvčerajnem smo zavzeli Ostrov. V okolišu Sjedleca nadaljujejo boji. V odseku Brest-Litovskega smo zavzeli Terespol, v odseku Brodija je konjenica premagala sovražnika severo-vzhodno od Brodij ter zajela mnogo plena. V odseku Bučaca smo dosegli reko Stripo.

V Krimu smo zavzeli Aleksandrovsk, prekoračili reko Onskajo, zaplenili 28 generalu Wranglu nemenjenih hidroplanov. Pohod proti jugu nadaljujemo.

LONDON, 9. — Ruska vlada ni sprejela entenega predloga o desetdnevnem premoru, ker smatra, da bi to premirje pišlo le Poljski v prid, da se kolikor toliko opomore.

ITALIJANSKA ZBORNICA

Velevažne izjave o italijanski vnanji politiki. — Mirovne pogodbe se morajo revidirati. — Jadransko vprašanje. — Rusko-poljska vojna. — Bodoča naloga Italije.

Seja 5. avgusta. — Corradini, podtajnik notranjih zadev odgovarja sodr. poslancu Agostinonu glede krvavih dogodkov v Ortoni a Mare. Zagotavlja, da se bo proti redarstvenim organom, ki so neopravičeno streljali postopalo sodnijskim potom.

Nato nadaljuje razprava o pobijanju cen. Casalini, socijalist, govori o svojem predlogu proti tozadevnemu vladnemu zak. načrtu. Odgovarja mu minister industrije Alessio, ki smatra Casalinijev načrt neizprejemljiv. Casalini odtegne nato prvih šest točk svojega načrta.

Prične nato glasovanje o kazenskih določbah proti navijalcem cen, ki predvidajo visoke kazni, oziroma občuten zapor. Sprejme se prvih devet odstavkov.

Nadalje se je razpravljalo tudi o likvidaciji urada za presrbo papirja za časnike.

Seja 6. avgusta. — Seja je bila velevažna z ozirom na izjave vnanjega ministra Sforze o vnanji politiki Italije.

Sprva govori o Trentinski in Tirolski, ki postaneta italijanski pokrajini. Prilično omeni, da bo tamoš. njemu nemškemu prebivalstvu popolnoma zajamčen kulturni razvoj v njegovem jeziku .Nadalje omenja gospodarske uspehe, ki jih je dosegla Italija na konferenci v Spa osobito z ozirom na dobavo premoga. Nato govori o italijansko-grškem sporazumu, sklenjenim med Tittonijem in Venizelosom v Parizu 29. julija 1919., ki govori o medsebojni pomoči obeh držav pri reševanju albanskega vprašanja ter malazijskih zapletljajev. Glede tega sporazuma je Italija z zapustitvijo Valone in priznanjem neodvisnosti Albanije zadobila zopet svobodno roko v vnanji politiki ,v kolikor ta zadevlje grške interese.

Sila zanimive so bile naslednje izjave ministra Sforze o stališču ital. vlade napram rusko-poljskemu sporu. On obsoja poljski pohod proti Kijevu, ki je bil velika napaka. Poljska se pokoruje danes za svoje pogreške. Italija želi, da pride zdaj čimprej do mira, ki Poljski zajamči neodvisnost. Versajlska pogodba res ni uresničila vseh mirovnih idealov, ali na ruševinah treh carstev je ustanovila združeno Poljsko in to je pogodbi v čast. Poljsko treba torej ohraniti. **Proti Rusiji, t. j. komunistični Rusiji pa sta bili dve poti odprti; prva pot je bila strogo izvršena blokada, ali ta se je ponesrečila, ker sovjetska republika je trpela vsled nje malo škode, a zadobila velik moralen dobiček. Druga pot je bila, mirno dopustiti, da se komunistični »eksperiment« sam ob sebi uveljavi, ali da sam ob sebi pogine. Minister Sforza je za drugo pot, To naziranje je odkrito zastopal na konferenci v Spa. Zato je tudi Italija že pred časom sklenila sporazum s sovjetsko vlado glede ruskega zastopnika v Italiji in italijanskega v Rusiji,** ki naj pospešijo razvoj skupnih gospodarskih koristi obeh držav. Ruski zastopnik, Vorovski, pride tekom par dni v Italijo, ki ga bo gostoljubno sprejela; seveda v naše notranje zadeve se ne bo smel vmešavati, kakor se tudi ital. zastopnik ne bo v ruske. **Moskovsko vlada dejanstveno eksistira, in Evropa bo morala to vpoštevati!**

Nato govori Sforza o jadranskem vprašanju. Pravi, da je najvišji ponos Italije dejstvo, da je razdrla Avstrijo. To dejstvo je prišlo prav tudi jugoslovenskim narodom, ki bodo morali pripoznati tozadevne napore in žrtve Italije. Vsa sedanja nesporazumljenja na eni in drugi strani bodo izginila, ker morajo izginiti. Obe državi, Italija in Jugoslavija, se s prirodnimi bogastvi čudežno med seboj izpopolnjujeta. Iz vsega tega bodo razumni elementi v Rimu in Belgradu znali kaj kmalu izvajati zdrave zaključke, osobito ko hitro se enkrat Jugoslavija uredi konstitucijonalno. Tedaj se bodo z medsebojno prizanesljivostjo uredile tudi meje med obema državama. Pri tej ureditvi se ne bo smelo preveč gledati na ona varnostna jamstva, ki bi bila v mogoči prihodnji vojni dvomljive vrednosti, temveč na to, da se mirovno delo ne zastrupi s sličnimi čini. Ko se to zgodi ,ne bo inozemstvo več sumilo, da tvori Italija nevarnost novih vojn. V svojih šolah bo dala prostora jugoslovenski mladini, njeni in jugoslovenski industrijalci bodo sodelovali za skupen sporazum, za medsebojno blagostanje, in oba naroda se bosta zbudila kakor iz težkih sanj in spoznala, da gre Italiji beseda pri ustanovitvi zobrobitja prihodnje Evrope.

Seja 7. avgusta. — V dopoldanski seji se nadaljuje razprava o zakonskem predlogu glede občinskih volitev na podlagi proporcijonalnega volilnega reda.

Popodne je na dnevnem redu odobrenje mirovne pogodbe v San Germainu ter priklopitve Italiji odstopljenih pokrajin.

Salvemini izjavi, da bo glasoval za to pogodbo. Pri tej priliki omeni, da vsa Italija sicer zahteva revizijo pogodeb; seveda vsaka stranka na svoj način. Tako n. pr. upa socijalistična stranka zrušiti krivično versajsko pogodbo potom svetovne revolucije, ki bi dovedla do komunizma. Italiji pa je začrtana pot, da v ententi deluje in vpliva, da se pritegneta Nemčija in Rusija čimprej v evropski koncert. Italija naj ponudi Rusiji in Poljski svoje posredovanje.

Francija še vedno sanja o podonavski državi s prevažnim slovanskim prebivalstvom, ki naj nadomesti odpadanjo Avstrijo. Ne moremo se ogrevati za ujedinjenje vseh Nemcev, a tudi ne smemo podkopavati jugoslovenske edinosti; sprejeti pa slednje ne moremo, če da bi rešili jadranskega vprašanja potom pravičnega sporazuma. Zadnji dogodki kažejo, da tli na obodu nevaren ognjenik. Posebno je položaj na Reki vsled D'Annunzijeve slabe vlade nevzdržljiv. O tem ne smejo ital. časopisi pisati, ali v inozemstvu je se to znano indiskreditira Italijo. Doseči moramo popolno nevtralizacijo jadranskega morja.

Sledi mu poslanec sodrug Ciccotti, ki opozarja, da ni germainska pogodba ni prinesla Italiji nobenih jodnosti ter ji povrh pustila še odprte meje. Zahteva plebiscit za Reko. Meje Julijske Benečije se nočejo čimprej določiti. Zdaj je najpripravnejši čas, da se oziramo na notranji položaj Jugoslavije. Ali določiti je toli z italijanske, kolikor z jugoslovenske strani vsako nacijonalistično norost. Giolittijeva vlada je bila po usodi prisiljena do politke odpovedi. Tako v albanskem vprašanju, o katerem se lahko prej drugega trdi, da ga je do pravične rešitve dovedla ravno socijalistična stranka. Sedanja vlada bo morala po tej poti pogumno korakati dalje ter likvidirati brezumno politiko prednikov, ki se je rodila pod nesrečnim pritiskom fašizma. Pogodbe v Versaillesu in saint Germainu bo treba revidirati, že pod pritiskom zadnjih evropskih dogodkov. **Ruski pohod proti Varšavi ne bo našel več odmeva v Parizu, pač pa v Londonu.** Intrigantna politika Francije in tudi Anglije spravi Evropo lahko v nesrečo. On upa, da se Rusiji posreči ustanoviti na Poljskem sovjetski režim. Poljski ni več pomoči, delavstvo vseh dežel stoji proti nji v eni sami fronti.

Sklepčno opozarja na veliko važnost mohamedanske revolucije proti tlačiteljem. Italija ima nalog, da kot zmagovalka zastavi vse svoje moči v prid premagancem, da se jim vrne njihovo pravico.

Seja 8. avgusta. — Nadaljuje se razprava o reformi volilnega reda za občinske volitve.

Poslanec sodr. Buffoni predlaga da se odgodi razprava o tem zakonskem načrtu do prihodnjega zasedanja, ker mi možno v tako kratkem času sestaviti premišljeno koristne in popolne občinske reforme, brez te pa ostane vsak volilni red le jalov. Med tem pa naj se razpišejo občinske volitve še po starem volilnem redu v najkrajšem času. Predlog Buffonijev je pri glasovanju sprejet.

V popoldanski seji se je nadaljevala razprava o saint germ. pogodbe, o kateri poročamo v sredo.

IZ JUGOSLAVIJE

Stjepan Radić obsojen na dve in polletni zapor.

Iz Zagreba poročajo: Proces proti Stjepanu Radiću se je končal dne 4. t. m. Radić je bil obtožen rovarjenja proti državi in veleizdaje. Glasom obtožnice naj bi Radić deloval za vzpostavljenje samostojne hrvaške republike. Radić je bil obsojen na dve in polletni zapor, s poostrenim postom vsakega 1. decembra. — Pred pol leta je bil Radić izpuščen iz zapora ravno od sedanjega bana Laginje, ki je hotel s tem pokazati, da se ne strinja s politiko svojega prednika. Kmalu za tem je šel Radić med svoje seljake in je ostro napadel jugoslovenske vlastodržce. Proglasil se je celo za pristaša socijalne revolucije. Meščansko časopisje, ki je že prej napadlo Laginjo radi izpustitve Radića, je sedaj dvignilo velikanski krik in zahtevalo, da se Radića takoj zopet zapre. Ban se je uklonil in dal povelje, da se Radića aretira. — Pri procesu je spravilo državno pravdništvo na dan mnogo »obtežilnega materijala«. Tako razne Radićeve proglase na seljake in njegove poslanice Wilsonu in mirovni konferenci. — Sedaj je Radić zopet zaprt. Zdi se, kakor, da bi bila usoda Stjepana Radića, da preživi svoja stara leta po jugoslovenskih temnicah. — Jugoslavija vstvarja »mučenike«, že v početku svojega rojstva.

Demarkacijska črta na Koroškem.

Jugoslovenska vlada je proti odpravljenju demarkacijske črte na Koroškem. Ljubljanski dopisni urad je izdal dne 5. t. m. sledeče obvestilo:

Danes ob 8 je jugoslovensko odposlanstvo dovolilo nekoliko olajšav glede osebnega in blagovnega prometa skozi demarkacijsko črto, ki loči cono A od cone B. Demarkacijska črta ni bila odpravljena; jugoslovenski orožniki in finančni stražniki vrše še vedno službo ob demarkacijski črti, katera se more prekoračiti le s posebnimi dovoljenji. Pogajanja s pebliscitno komisijo niso še dokončana, toda verjetno je, da bodo do jutri rešena vsa vprašanja glede osebnega in blagovnega prometa med obema conama.

Ženske vodijo revolucijo v Koreji

Ko bo končana vojna za svobodo in neodvisnost Koreje, se bo moral narod v prvi vrsti zahvaliti ženskemu spolu za končno zmago. Kajti ženske v Koreji so pripravljene na vse za svobodo domovine, pripravljene so riskirati vse in poleg tega so tudi najbolj zvite in predrzne in ravno radi tega se borijo revolucijonarji v Koreji tako uspešno.

Razni potniki, ki so obiskali v zadnjem času Korejo, pripovedujejo o velikem junaštvu korejskih žena in deklet. Vsi hvalijo Korejke, kot neustrašne borilke za svobodo; kjer moški ne morejo doseči kakega vspeha, ga dosežejo ženske gotovo.

Velike demonstracije, katere so se vršile ob priliki proglasa korejske neodvisnosti, so se vršile pod vodstvom korejskih žena in deklet in veliko med temi jih je bilo malo prej kaznovanih vsled revolucijonarnega gibanja. — V nekem mestu v Koreji, katerega ime je zamolčano vsled represalij strani japonskih oblasti, se je vršila velika demonstracija proti Japoncem in to demonstracijo sta vodili dve mladi dijakinji. Toda demonstracije v Koreji so vse kaj drugega kot so bile demonstracije sufražetk v Združenih državah. — Ves načrt za demonstracijo je tajen in ko pride določena ura, pridejo na ulico zastavonoše in po celem mestu se prične razlegati glas »mansei«, kar pomeni doslovno »deset tisoč let«, toda v korejskem revolucijonarnem gibanju pomeni »naj živi svobodna Koreja«. Največ zastavnosijo otroci, katere japonske oblasti takoj aretirajo in odpeljejo v ječo. —

Velikokrat se pripetijo pretresljivi prizori. Po neki taki demonstraciji je prišla na policijsko stražnico neka ženska in je prosila policijskega načelnika, da naj ji dovoli, da bo lahko hranila njenega sina, ker je še premlad, da bi se sam hranil. — Sodnik je nato vprašal nekega drugega mladega »zločinca«, kdo ga je učil kričati »manzei«. »Moja stara mati«, je bil odgovor dečka, in je neustrašeno gledal strogemu sodniku v obraz in ponosno stal v vrsti drugih »zločincev«.

Drugi dan demonstracije je prišla k šolskemu predstojniku neke misijonske šole mlada deklica, ki je celo demonstracijo organizarala in tudi vodila, ter ga je prosila, da naj dovoli dečkom, da se udeležijo demonstracije. Toda šolski predstojnik je odgovarjal dečkom, naj se nikar ne udeležijo demonstracije, da je šolski poduk zanje več vreden in večjega pomena kot pa da se udeležijo demonstracije in pridejo v ječo. Toda deklica jih je znala tako vzpodbuditi, da so se udeležili demonstracije. »Ali ne slišite, kako deklice kričijo že dva dni ‚manzei'? In vi, dečki, se bodete bali Japoncev? To bi bila sramota za vas!« In odšli so iz šolske sobe, 140 po številu, se udeležili demonstracije in tudi bili vsi častno aretirani in vržen v zapor.

Dr. Scheefield, ki je bil ves čas od izbruha revolucije v Koreji, poroča o več slučajih trpinčenja v ječah in je na to že opozoril japonske oblasti. Toda, kakor nadalje poroča, Japonci niso nikdar oficijelno priznali, da so se dogajali kaki slučaji trpinčenja na Koreji, akoravno so bili jasni dokazi o velikem trpinčenju Korejčanov v japonskih ječah njim predloženi. Japonska vojaška policija uganja največje brutalnosti napram političnim zločincem, posebno bestijalno postopajo z ženskami, katere aretirajo pri demonstracijah. Toda pod sedanjim sistemom ni odpomoči, kajti vse preiskave se vršijo tajno in pod nadzorstvom japonskih vojaških oblasti. Toda kljub vsemu političnemu preganjanju in trpinčenju je ženski spol na Koreji nevpogljiv.

Dr. Scheefield poroča nadalje, da je na povratku v Združene države obiskal korejske dijake v Tokiju z namenom, da se prepriča o njih življenju in razmerah. Kakor pripoveduje, je našel te dijake v brezupnem stanju: nastanjeni so v najslabšem delu mesta, v največji revščini in pod najstrožjim nadzorstvom vladnih detektivov. Toda kljub temu obdržavajo vedno svoje tajne seje in na eni teh sej je imela neka dijakinja, ki je obiskovala vseučilišče že četrto leto, navdušen govor o prostosti Koreje, njene rojstne domovine. Vzpodbujala je navzoče dijake na odločnost, pogum v tem svetem boju. In take so vse korejske dijakinje, kjerkoli so. One so duše vsega revolucijonarnega gibanja v Koreji. In to priznavajo celo japonske oblasti, ki so se večkrat izjavile, da lahko pokorijo moške, ne vedo, pa, kako bi mogli ukrotiti ženski spol.

Neki drugi časnikarski poročevalec, ki je obiskal Korejo, poroča isto in pravi, da ženske vodijo revolucijonarno gibanje na Koreji, ne pa moški. Ta pripoveduje, da so vojaki udrli v neko hišo, v kateri je bil glasom ovadbe glavni stan korejskih revolucijonarjev in tudi tiskarna, kjer so se tiskali revolucijonarni letaki. Pri vratih jih je sprejela služkinja in jih peljala k domačima hčerama, ki sta bili edini doma. Hčerki sta stali v sredi sobe in njih široka krila so se dotikala tal. »Vi ste dobrodošli. Brez skrbi preiščete stanovanje, našli ne bodete ničesar.« je ena njiju pozdravila vojake in nato sta obe sedli na tla. Vojaki so preobrnili celo poslopje in niso našli ničesar. Ko so vojaki odšli, sta deklici vstali in na mestu, kjer sta sedeli, sta bila dva majhna tiskarska stroja.

Korejske ženske, v prvi vrsti sevedaj mlade deklice, opravljajo vse posle: raznašajo vesti o revolucijonarnem gibanju iz kraja v kraj, obveščajo izvajevne voditelje o sklepih izvrševalnega revolucijonarnega gibanja, opravljajo vohunsko službo za revolucijonarje, itd. In v tem poslu jih ne prekaša nihče. Neka mlada dijakinja se je preoblekla v misijonarja, pokrila svoje lase s sivo lasuljo in tako preoblečena se je prepeljala čez seko v japonski carinski ladji. Revolucijonarji so namreč nameravali obdržati tajno sejo, za katero so pa zvedeli japonski policijski uradniki in so hoteli aretirati vse člane revolucijonarnega odbora. Ta dijakinja je pa zvedela za to in je sklenila, da bo posvarila revolucijonarni odbor, kar se ji je tudi posrečilo. — (Po »Prosveti«.)

!! Proletarci vseh dežel združite se! !!

PO SVETU

Francoski železničarji za revolucijonarno taktiko. Na svojem sedanjem kongresu ,ki se vrši v Parizu, so sklenili francoski železničarji, da bodo rabili v naprej le v vseh ozirih revolucijonarno taktiko.

Nemški delavci proti ententi. Nemški komunisti, so izdali na delavstvo oglas v katerem se pozivlje delavstvo naj se upre z vso silo ako bi hotela ententa prevažati orožje in vojaštvo preko Nemčije proti ruski armadi.

Čeho - Slovenska ostane napram Rusiji nevtralna. Iz Prage se poroča, da je ententa dovolila Ogrski naj mobilizira pol milijona vojaštva pod pogojem ,da pošlje proti Rusom, Poljakom na pomoč, vse razpolagajoče čete. Češko časopisje je včeraj vse pisalo proti Ogrski in trdilo, da ogrske čete ne bodo smele proti Rusom skozi Češko - Slovensko. Vlada je odredila, da ne bodo šle Ogrske čete skrivaj preko Češke in je zastražila meje.

Ogrsko ljudstvo proti mobilizaciji. Na Ogrskem je vlada odredila mobilizacijo. Toda na vseh koncih in krajih se vrši agitacija med delavstvom proti mobilizaciji in le mal odstotek vojaških obvezancev se je predstavil v vojašnice. Nismo več v letu 1914.

Druga Internacijonala proti komunizmu. Kongres II. internacijonale, ki se je vršil in zaključil v Ženevi, je sprejel z večino glasov predlog Vanderveldov na perjen proti komunizmu. Zato so se pa gospodje ogrevali za Wilsona.

Maša za Poljsko. Rimsko duhovništvo je bralo v nedeljo 8. t. m. v rimskih cerkvah maše za Poljsko. Ubogi boljševiki. Sedaj se bliža prav gotovo njihov konec.

Železniška nesreča. Brzovlak Dunaj - Trst, ki je odšel iz Dunaja 6. t. m. je imel veliko zamudo. Hotel je zamujeni čas pridobiti in je radi tega mašinist napel vse sile tako, da je dirjal s strašno hitrostjo. Med postajama Zemona in Reana del Roiale blizu Vidma, je vsled naglice na nekem ovinku skočil s tira in se preobrnil po griču. Nesreča je zahtevala 9 mrtvih in več ranjencev.

Grški socijalisti proti vojni. Grški socijalisti so izdali proglas na delavstvo kojega pozivljajo naj se upre vojni, ki jo vodi Grčija v Mali Aziji.

Na Ogrskem se obešava dalje. V soboto 7. t. m. je bil obešen v Budimpešti komunist Anton Protzer. Njegov zločin je bil, da je bil član sovjetske vlade.

Zdravniki v Italiji se organizirajo in delajo na to, da bi se jih sprejelo v delavske zbornice. Kakšne namene imajo, si lahko mislimo.

Vojne medalje v grobu. Na mednarodnem kongresu proletarskih vojnih invalidov in bivših proletarskih bojevnikov, ki se je vršil nedolgo tega v Ženevi, so delegatje vrgli vse dobljene vojne medalje in križe v skupen mednaroden grob.

Zborovanje anarhistov, ki se bo vršilo v Florenci dne 15. t. m. ima namen delati na združitev vseh revolucijonarnih strank zato, da se prisili, potom potrebne akcije, vlado, da izpusti na svobodo vse politične preganjance in obsojence.

Škof proti katoliškim »boljševikom«. Katoliški škof v Bergamu je izdal oklic, v katerem obsoja »boljševiško« gibanje med katoliškimi masami, ki ga vrše »katoliški boljševiki«. Škof živi seveda še vedno v srednjem veku.

Bombe v Milanu. V soboto zvečer ste bili vrženi v Milanu dve bombi v kavarno »Cova«. Ranjena ni bila nobena oseba. Bombi ste pa naredili nad 300.000 lir škode. Ne ve se kdo, in zakaj se je izvršil ta atentat.

Tajnik nemške ljudske stranke na Tirolskem aretiran. V Bolzanu so aretirali tajnika nemške ljudske stranke na Tirolskem Otona Vinatzif, radi nemške irredentistične propagande. — (Ves svet je enak.)

Naš list „DELO“ izhaja

trikrat na teden

in sicer vsak pondeljek, vsako sredo in vsa kpetek.

NAROČNINA

za celo leto znaša Lir 30·—
„ pol leta . . . „ 15·—
„ tri mesece . . „ 7·50
mesečno . . . . „ 2·80

Posamezne številke se bo podajalo tudi v nadalje po 20 stotink.

Domači vestnik

Novi odlok o najemninskih pogodbah

I. Splošne določbe.

§ 1. Z dnem 24. avgusta 1921. stopijo iz veljave vse določbe dosedanjih odlokov glede najemnin.

S tem dnem stopijo iz veljave določbe za najem hiš ali stanovanj z letno najemnino, ki presegajo v mestu Trstu 4.000 L in v drugih občinah 1.800 L, in določbe za najem hiš ali stanovanj neglede na višino najemnine, ako je najemnik

a) zavezan plačevati davek na vojne dobičke za za obdačenju podvrženo vsoto, ki ni nižja od 100.000 lir;

b) podvržen direktnemu osebnemu davku za čisti dohodek, ki ni nižji od 50.000 lir.

Pri tem se vračuna dohodke najemnika skupno z dohodki soproge (—a) ter z onimi z njim sostanujočih družinskih članov.

§ 2. V gorenjih slučajih more oddajalec stanovanja zahtevati z dnem 24. avgusta 1920. povišek najemnine, ki lahko dosega 40% pri prostorih, namenjenih trgovini in 30% pri stanovanjih.

§ 3. Definitivno se odgodijo do 24. avgusta 1922. najemninske pogodbe za stanovanja ali hiše, o katerih ne govori § 1. in ki zapadejo pred omenjenim dnem, ako najemnina presega za Trst 3000 lir, za druge občine pa 1000 lir.

V tem slučaju more oddajalec stanovanja zahtevati povišek najemnine do 20%, ki stopa v veljavo s dnem 24. avgusta 1921., ter povišek najemnine 25% od 24. avgusta 1921. do dneva, ko zapade odgoditev.

§ 4. Za najemninske pogodbe pri najemninah, ki so nižje od zgoraj imenovanih vsot, se določa rok zapada na dan 24. avgusta 1923.

Oddajalec stanovanja sme zahtevati od dne 24. avgusta 1920. naprej pa do 24. avgusta 1921. povišek na najemnini, ki znaša 15%, ao letne najemnina ne presega 2000 lir v Trstu, oziroma 800 lir v drugih občinah; 20% poviška pa sme zahtevati po 24. avgustu 1921. Ako je najemnina v mestu Trstu nižja od 2000 lir in v drugih občinah nižja od 800 lir, se sme zahtevati za doboo d 24. avgusta 1920. do 24. avgusta 1921. 10% povišek, od tedaj do 24. avgusta 1922. pa 15%, in od takrat do termina odloga 20% povišek.

§ 5. Poviške se računa na podlagi najemnine, ki je preračunjena na temelju prejšnjih odredb.

Posebne obveznosti glede dobave vode in kurjave v teh določbah niso zapopadene, in se glede teh dovoljuje povišek sorazmeren z zvišanimi cenami vode in premoga.

II. Odlog in prisilna izselitev.

§ 6. Prejšnje odredbe so veljavne za tekoče pogodbe le za dobo, ki sledi zapadu tem pogodbam, ako zapadejo pogodbe pred časom določenim za odlog, ki ga določajo odredbe same.

§ 7. Najemnik, ki se noče okoristiti odloga, mora to sporočiti oddajalcu stanovanja s priporočenim pismom v običajnem roku, če bi imel odlog započeti neki običajni datum, ali pa vsaj mesec dni prej, ako ne gre za običajni rok.

§ 8. Oddajalec stanovanja se ne more ustavljati odlogu izvzemši slučaj, ako hoče sam stanovati v onem stanovanju ali oni hiši, ali pa se pojavijo posebne, težke okolnosti, ki upravičujejo opozicijo proti odlogu. (Na primer: spremembe v družinskih zadevah, ali v stanovskih zadevah, ali v delovnem kraju, ali v materijalnem stanju odajalca stanovanj.)

§ 9. V tem slučaju mora oddajalec stanovanja opozoriti najemnika s priporočenim pismom v roku, kakor ga predpisuje § 7.

Če najemnik tekom desetih dni ni hotel sprejeti tega naznanila o prenehanju najema, mora oddajalec stanovanja v roku nadaljnih desetih dni pobotati se z najemnikom pred dotično okrajno sodnijo.

§ 10. Najemniki, ki plačujejo najemnino redno, a dolgujejo še zaostalo najemnino, se ne morejo prisiliti do izselitve. Vendar morajo taki najemniki plačati zaostale obroke dne 23. maja 1921, oziroma 1922. in 1923., oziroma v roku določenim po pogodbi. To plačilo se na podlagi dovoljenega odloga vrši 23. avgusta 1921., istega dne l. 1922. in 1923.

Zaostaline treba plačati v zgoraj navedenem roku v enakih mesečnih obrokih. Najemnika, ki se temu ne pokori, sme oddajalec stanovanja izgnati iz stanovanja.

Že odrejene prisilne izselitve, ki so se določile pred objavo današnjega odloka in ki še niso bile izvršene, se suspendirajo do 23. februarja 1921. Po tem roku pa zadobe svojo pravomoč.

§ 11. Z uveljavljenjem današnjega odloka prenehajo poslovati tozadevna razsodišča, ki razsojajo edinole še o sporih, ki so v teku.

§ 12. Kjer občinske oblasti dovole prezidavo, ali radikalno preuredbo hiše, v kateri stanujejo najemniki, ki uživajo pravico odloga utemeljenega v današnje modloku, sme kompetentni civilni komisar skrajšati rok odloga takih stanovanj, ki jih je izločiti radi izvršitve stavbinskih del. Najemnika pa treba opozoriti vsaj šest mesecev poprej.

§ 13. Te določbe ne veljajo za hiše, ki so danes priznane kot nesposobne za stanovanje, in ki se preurede ter narede zopet sposobne za bivališča po objavljenju pričujočega odloka. Taka stanovanja ne veže odlok niti glede roka odloga, niti glede višine najemnine.

Te določbe pa ne veljajo za stanovanja, ki se jih spominja naslednji § 14.

(Op. uredništva: V prihodnjih številkah prinesemo nadaljevanje tega odloka gen. civ. komisarja za Jul. Benečijo, ki je važen toli za najemnike, kolikor za posestnike stanovanj in hiš.)

Kje je objektivnost? Tovariši pri »Edinosti« nam zamerijo prav močno, ker nimamo vere v njihovo objektivnost in pa zato, ker devamo slovenske narodnjake v en koš z italijanskimi nacijonalci. Poleg tega nam zamerijo tudi, ker nočemo priznati, da velja govoriti proti slovenskim narodnjakom toliko, kolikor govoriti proti slovenskemu ljudstvu. Seveda, da ostanemo radi vsega tega pri svojem prepričanju in nam je pač vseeno, ali je to tovarišem pri »Edinosti« všeč ali ne.

Danes konstatiramo še eno dejstvo, ki nam govori dovolj jasno, da ni pri »Edinosti« prav nobene objektivnosti, ampak le mržnja in sovraštvo do socijalistične stranke. Zveza ital. bojevnikov (fascisti) je objavila letak, v katerem pravi, da je neka jugoslovenska zveza pomorščakov v Dalmaciji sklenila delati na to, da se odpošlje v Jugoslaviji iz službe vse italijanske pomoščake. Zato pozivljejo bojevniki, naj dela tudi zveza pomorščakov v Italiji na to, da se očiščijo pomorske službe slovanskega elementa. »Edinost« je objavila ta letak v slovenskem jeziku, jezna seveda. Ni ga objavila »objektivna« »Edinost« oglasa, ki ga je izdala zveza pomorščakov v Italiji, kjer se ta zveza ostro zgraža proti »bojevnikom« in pozivlja delavstvo naj se ne da loviti na nacijonalistične limanice.

Toda, ona »Edinost«, ki bi se tu tako rada pokazala kot nekaka zagovornica slovenskega delavstva, ni izpregovorila do danes niti ene same besede v obrambo po jugoslovenski vladi in po jugoslovenskih narodnih podjetnikih izkoriščanega delavstva. Kaj se morda narodne palice manj vredne od tujih? Tovariši pri »Edinosti!« Ali res mislite, da kdo verjame v vašo ljubezen do delavstva? Nihče! Tu v Trstu delate vi nacijonalizem. Zato se bomo mi borili proti vašemu nacijonalizmu ravno tako, kakor proti italijanskemu, ker je vaš ravno tako nevaren. Da ste gospodje vi močni, bi bili, ako ne slabši, pa vsaj enaki od ital. nacijonalcev.

Saj nas uči zgodovina! Vedno ste bili proti delavstvu in bodete. Vedno ste bili nacijonalci in mi smo proti nacijonalistični kugi vseh borb, vseh narodov.

Le nekaj bi vas naprosili. Ne vmešavajte se v delavske boje, ker jim nič ne koristite, marveč škodujete. Pustite delavce pri miru in vedite, da ima »Lavoratore« popolnoma prav, ako vas deva v en koš z italijanskimi nacijonalci, kamor tudi dejanski spadate.

Slovensko in hrvaško učiteljstvo Julijske Benečije pristopa veliki delavski družini! — Na svojem delegacijskem zborovanju, ki se je vršilo dne 6. avgusta pri sv. Ivanu v Trstu, se je Zveza slovanskih učiteljskih društev izjavila z vsemi proti štirimi glasovi za pristop k tržaški Delavski Zbornici. Po tem dobro premišljenim in vseskozi pretehtanim koraku se postavlja naše učiteljstvo v delavske vrste na stališče razrednega boja.

Pozdravljamo iskreno nove tovariše v naših vrstah!

Kavarna, ki spremeni vnanji naslov in notranjo politiko. Vsled sporazuma sklenjenega in podpisanega na eni strani od gospodov Šorlija, očeta in sina, na drugi od trž. odseka fašistov, spremeni »Caffè Commercio« svoje veleslovensko ime v »Caffè 30. X.« Uradni in občevalni jezik je italijanski, slovenski časopisi in slov. napisi se odstranijo iz kavarne. Strogo je prepovedan vstop v kavarno slovenskim doktorjem, duhovnikom in učiteljem.

Ta dogovor velja do smrti lastnikov. Ako pa bi ga slednja prekršila, se jima kavarna razbije. Oj lepi zgled slovenskega in italijanskega nacijonalizma!

Rekvizicija žita (pšenice, ječmena, rži in ovsa). Po odloku generalnega civil. komisarijata za Jul. Benečijo se bo rekviriralo vse žito letine 1920 in preostanki prejšnjih letin.

Naznaniti bo treba tedaj vse množine žita.

Proizvajalci žita morajo tekom pet dni po izvršeni mlatvi predložiti tozadevna naznanila in sicer: 1.) za spodnjo okolico pri dotičnem okrajnem načelniku (capodistretto); 2.) za zgornjo okolico pri okrajnih načelnikih na Opčinah in v Proseku ali pa pri tozadevnih vaških načelnikih (capovilla).

Obrazci za naznanila se dobe pri okrajnih, oziroma vaških načelnikih. Kdor se tej odredbi ne pokori, se bo kaznoval po določbah prejšnje vlade. Kazni določene v kronah se bodo morale plačati v enakem številu lir. V slučaju zapljenjenja žita, sprejme državni organ, ki odkrije zatajeno žito, 20%, privatnik pa 50% vrednosti določične količine žita. V tem slučaju se ime naznanilca ne izda.

Šola za gluhoneme zatvorjena. Municipij poroča,' da se s prihodnjim šolskim letom ne odpre več občinska gluhonemnica. Gluhonemi otroci se bodo morali obrniti do drugih sličnih zavodov v Italiji.

Orožje in municija, ki bi prešla po 31. juliju t. l. v posest kogar si bodi, se mora naznaniti in oddati oblastim kakor predpisuje tozadevni odlok, ki smo ga pred kratkim objavili. Kdor tega ne stori, ga zadene ostra kazen in zapor.

Za avtomobiliste je izdal civilni komisar obširen odlok, ki določa, da mora vsak avto imeti tozadevno uradno dovoljenje, da sme krožiti po pokrajini ter na zadnji in prednji strani tozadevno tablico, ki jo zasvinči tehnični oddelek gen. civ. komisarijata. Glede avtov iz Reke ostajajo v veljavi dosedanje določbe. Prosto se lahko kretajo v kraljestvu vpisani avtomobili in oni z označbo T (Trentinsko) in D (Damacija).

Izven prometa se stavljajo avti z označbo K ali VG, ki ni zasvinčena strani tehničnega oddelka in oni z označbo »v poskušnji.«

Posestniki avtov morajo tekom 15ih dni od razglasa tega odloka poskrbeti, da se te določbe izvrše, drugače bodo zaplenjeni.

Prošnje za nov vpis avtov se predlože civil. komisarijatu v ul. XXX. Ottobre 7, soba št. 33.

Nadalje slede razna poučna določila za šoferje, ki govore o razsvetljevanju avtov, o predpisanih signalih, o dovoljeni brzini itd., ki jih pa tu ne bomo ponavljali, ker občinstvu ne koristijo, šoferji pa so se na taka določila, kljubu zapretenim kaznim, vedno vzvišeno požvižgali.

Razdelitev živil. Za ta teden se dobi proti preščipnjenju št. 17. živilskih izkaznic:

Testenine 30 dkg po 1'90 L,
riža 50 dkg po 1'50 L,
sladkorja 15 dkg po 6 L,
olja 20 centilitrov po 8'30 L.

Izkaznice občinske ubožnice opravičujejo samo do nakupa sladkorja.

Grozen zločin, sličen onemu, ki mu je pred tedni postal žrtev menjalec Davanzo, se je zgodil v nedeljo ponoči v ulici Carlo Ghega. Žrtev je takrat skladiščar Rem Marelli iz Milana, ki je ravno, da zapreči tatvine, prenočeval v skladišču.

Ker ga ni bilo drugega dne na spregled, odprli so skladišče in našli moža zvezanega in mrtvega ter oropanega. Varnostne razmere v našem mestu so že take, da bi bilo potreba prav posebnega dnevnika, da bi zamogel poročati o vseh teh zločinih.

Prav po amerikansko, namreč kakor smo nekoč brali v Vernejevih romanih, se vrše v najbližji bližini Trsta napadi na vlake. Tatje skočijo ob točkah, kjer vlaki morajo počasneje voziti, nanje, odprejo vozove, zmečejo iz njih gotovo količino blaga, ki jo pozneje poberejo in odnesejo. Tako so pri rocolskem predoru minuli petek naskočili vlak št. 6781 in zmetali nekaj vreč moke iz njega. Istočasno je druga slična tatinska zadruga naskočila vlak, ki prihaja iz Gorice, kar sredi mesta pri mostu Navali. V obeh slučajih pa se roparjem ni posrečilo odnesti iz vozov zmetano blago.

Varnostni organi seveda tatove še — iščejo.

Napad na ulici. Te dni so v ulici Scalinata napadli neznanci premogarja Ivana Ugrina, ki se je v noči nekoliko pijan vračal domov. Pobili so ga na tla in mu odnesli vse prihranke — 2000 lir. Karabinjerji so zaprli Alojzija Toloja, ki je osumljen, da je bil z napadalci v zvezi.

Utonil je Dominik Moretti medtem, ko se je v bližini tvornice olja pri sv. Andreju kopal.

Iz maščevanja. Marij Zogovič je skozi dve leti ljubimkoval z neko Valerijo ter jo potem pustil na cedilu. Ženska se je s tem maščevala, da mu je onidan zalučala lizola v obličje. Mož leži v bolnišnici, njegov vid je v resni nevarnosti.

Tatvina. Tatje so temeljito gospodarili v prodajalni Elma Tommasinija v ul. Udine 28. Odnesli so za 8000 lir blaga. Redarstvo je tatičem na sledu.

Samomor. Srečko Markočič, star 25 let, se je v soboto v mestnem gozdiču zastrupil. Vzrok: neozdravljiva spolna bolezen in obup, da ga je radi te zapustila žena.

Burja. Od sobote sem piha pravcata burja, ki je časoma dosegla precejšnjo silo. V mestu je bilo par, ne prav nevarnih padcev, povzročenih od naše stare znanke. V okolici pa je burja pošteno sklatila sadje z dreves in posmodila še ono, kar je pustila suša.

Požar. Pri sv. Andreju se je zopet vnela zaloga bombaža, namenjena na Češko. Škoda znaša krog 1 milijona kron.

Samomor. Marija Dal Piero si je vzela življenje izpivši precejšnjo količino strupa. V soboto, po treh dneh njeno.

Požarji v okolici. Včeraj sta gorela dva gozda v trž. okolici in sicer eden pri Čedasu, drugi pri openskem predoru. V sv. Križu pa je pogorela hiša št. 192 posestnika Jos. Košute.

Ulom v blagajno bratov Punzo v ul. Fabio Filzi št. 15, ki se je izvršil v soboto, je donesel tatičem nekaj nad 5000 lir »čistega« dobička.

Ljudski oder

Podružnica »Ljud. odra« v Sežani naznanja vsem svojim članom, da se mesečni prispevki pobirajo vsako nedeljo od 10. do 12. ure v podružničnih prostorih. Obenem pozivlja vse člane, da poravnajo zaostalo članarino.

Podružnica »Ljud. odra« na Sovrašču. V sredo 11. t. m. ob pol 9. zvečer, predava v društvenih prostorih na Sovrašču (Sv. Ivan, Vrdela, Farneto 1374) sodrug Regent o socijalizmu.

Delavski pregled

Stavka prometnih delavcev se zaključuje. Po dolgih pogajanjih se je prišlo do provizornega sporazuma, po katerem se z malimi izjemami sprejme dosedanji konkordat s poviškom dnevnih treh lir za težake v splošnem in 1'50 L za delavke v skladiščih in uradih. Za delavce in delavke na akord se določi sorazmeren povišek. Vse to veljavno o 1. julija! Ako še vozniki in kočijaži sprejmejo ponujene pogoje, preneha stavka.

Mizarski delavci, ki dosedaj še niso sprejeli odgovora a svojo spomenico, pozivljajo delodajalce, naj se z odgovorom požurijo, da ne bodo delavci prisiljeni do odločnejših korakov.

Vrtnarji in cvetličarji tudi še čakajo na odgovor na svoji vloženi spomenici. Kdor je sit, se mu seveda z odgovorom ne mudi.

Kmetijski pregled

Kmetijska in vrtnarska zadruga v Trstu (ul. Raffineria 7), šteje danes krog 1500 (tisoč petsto) organiziranih članov. Vsako delo pa rodi le uspehe, ako se vsak član zanima za zadružno delovanje. To delovanje pa se jasno zrcali v naših poročilih v „Kmet. pregledu“ „DELA“. Zato priporočamo, da se vsaj večina naših zadružnikov naroči na „DELO“, ki je naše društveno glasilo. Kdor nas podpira, podpirajmo ga tudi mi! Kdor pa nas zaničuje, omalovažuje, napada, onemu ne dajmo gostoljubne strehe. Zadružniki, naročajte torej „DELO“, ki nam v vsaki številki svoje trikratne izdaje na teden brezplačno in blagohotno daje na razpolago svoj prostor za zadružne objave in tako zadrugi prihrani lep denar.

NAČELSTVO.

DOPISI

ČRNIČE.

Že dolgo časa Vam nisem poslal nobenega dopisa iz našega okraja, ali danes sem se namenil, da vam opišem enega tistih črnih.

Ta črni človek je naš božji namestnik, ime mu je »Nacek«, dekan v Batujah. Tega Nacka se vse boji, še njegovi lastni tovariši se ga boje; kar on reče to mora biti. To je prava šiba božja ja naše ljudstvo. Pred nekaj časa je on sam omenil, da je najbolje, da ni nobenih strank. In glej, danes je začel on prvi s propagiranjem, za klerikalna društva, ter je organiziral Orlovsko društvo, katero bo imelo v nedeljo veselico. (Kakor včeraj! Dopis se je zakasnil. Opomba ured.) Povabljeno je bilo tudi pevsko društvo iz Črnič, ali ono je vabilo odklonilo, ker naši mladeniči se še spominjajo, da ravno taka društva so delovala za vojno, in sejala sovraštvo med ljudstvo. Čast Vam in celemu pevskemu društvu, le tako naprej! Proč s klerikalizmom, saj Vas je klerikalec najbolj opustošil! Saj vidite, da med njimi ni mesta za nas!

Čepovan.

Sodr. Jerneju Humarju je dne 24. p. m. vsled treska nastali požar uničil celo poslopje, obleko, kravo, seno in sploh vse. Sodrug Humar je velik revež. Po vojni je na lastne stroške popravil hišo. Sedaj je vse samo pogorišče. On, oče štirih nedorastlih otrok, brez kruha in brez strehe. Prosimo uredništvo »Dela«, da objavi vest o nesreči našega sodruga in da apelira na čitatelje in čitateljice, da sočustvujejo z nesrečnežem in se ga spominjajo s pošiljanjem in nabiranjem milodarov. Nabrani denar naj se pošilja na »Komunistično sekcijo« v Čepovanu ali na uredništvo »Dela«.

Opomba uredništva: Radevolje objavljamo to in se obenem obračamo do sodrugov in sodružic širom zesedenega ozemlja, da priskočijo na pomoč nesrečni družini. Vsak naj da po možnosti! Pokaže naj se zopet enkrat delavska solidarnost. Darove sprejema tudi uredništvo »Dela«. Imena darovalcev bomo objavili v »Delu«.

Osvoboditev proletarijata bo delo proletarijata samega!!!!

Ob spominu na rojstvo „Združenih držav“

(Važen zgodovinski dokument.)

Na I. kongresu ameriških kolonij z dne 4. julija 1776. l. je bil sprejet soglasno sledeči proglas trinajsterih »Zjedinjenih držav ameriških,« kot izjava neodvisnosti in svobode!

„Kdar se v toku dogodkov porodi potreba, da pretrga en narod politične vezi, ki so ga vezale z drugim, in da zavzame med ostalimi državami na svetu samostojno in enako stališče, do katerega je po prirodnih in božjih postavah opravičen, tedaj zahteva pošten človeški obČaj, da navede ta narod razloge, ki so ga privedli do ločitve od staire države.

Smatramo, da so same po sebi umevne in dokazov nepotrebne sledeče resnice: da so vsi ljudje enako ustvarjeni in da so sprejeli od svojega stvarnika gotove neoporekljive pravice, da je med temi pravica do življenja, svobode in do stremljenja po sreči. V dosego teh pravic imajo ljudstva svoje vlade, katerih pravične oblasti izvirajo iz soglasja vladanega ljudstva. Če pa poseže katerakoli vladna oblika v te namene in jih zatira, tedaj ima ljudstvo pravico, da tako vlado izpremeni ali pa strmoglavi in ustanovi novo vlado na takih načelih in uredi njeno oblast v taki obliki, kakor spozna, da je najpotrebneje za njegovo varnost in srečo. Razum sicer veleva, da se stare vlade ne izpremirjajo iz majhnih in mimodočih razlogov, in izkušnja nas tudi uči, da ljudstvo rajši trpi krivice, kolikor jih more trpeti, kakor pa da bi si samo jemalo pravico z uničenjem oblik, katerih je vajeno. **Toda če dokazujejo krivice in zlorabljanja brez konca in kraja, ki gredo venomer za istim smotrom, namen, da podvrže narod absolutnemu despotizmu, tedaj ima ljudstvo pravico in je njegova dolžnost, da strmoglavi tako vlado in da si ustanovi boljše branike za svojo bodočo varnost.**

Na ta način so potrpežljivo trpele naše kolonije in tako je nastala neizogibna potreba, da se ovrže stari vladni sistem. Zgodovina sedanjega kralja Velike Britanije je zgodovina ponovnih krivic in prisvajanja neopravčenih oblasti z direktnim namenom, da ustanovi absolutno tiranstvo nad temi državami. V dokaz pa predlagamo nepristranskemu svetu sledeča dejstva:

Odrekel je priznanje zakonov, ki so najbolj koristni in potrebni za blaginjo ljudstva;

svojim governernjem je prepovedal uveljavitii najvažnejše in najnujnejše zakone ali jih je pa enostavno suspendiral in zavlekel, da niso prišli v veljavo;

prepovedal je zakone, ki so bili namenjeni blaginji velikih narodnih okrožij, in je sporočil, da uveljavi te zakone le tedaj, če se ljudstvo odreče pravicam zastopstva v postavodajah, kar bi bila za nas nezaslišana krivica — in kar je le tiranom v korist;

sklical je postavodajna telesa v nenavadne in puste kraje, oddaljene od javnih središč in mest, kjer so shranjeni javni spisi, z namenom, da jih poniža, utrudi in tako prisili pod svojo blast;

razpustil je ponovno postavodajne zbore, ker so se moško upirali njegovim napadom na pravice ljudstva;

ko so bili zbori razpuščeni, ni dolgo časa dovolil novih volitev in tako je bilo ljudstvo brez zakonodajstva prepuščeno samo sebi; kolonije so bile izpostavljene nevarnosti invazije od zunaj in nereda v notranjosti;

trudil se je, da bi preprečil rast prebivalstva v državah s tem, da je oviral zakone o naturalizaciji priseljencev, omejeval priseljevanje in povzročil krivične pogoje za dobavo zemljišč;

oviral je administracijo justice s prepovedjo zakonov za ustanovitev sodnih oblasti;

podvrgel si je sodnike, da so bili samo od njega odvisni in so le pobirali plače;

uvedel je nebroj novih uradov in poslal semkaj cele roje uradnikov, ki so nadlegovali ljudstvo in se redili na naše stroške;

v mirnih časih je imel med nami stalne armade brez dovoljenja naših postavodajnih zborov;

vojno oblast je dvignil nad civilno oblast in jo naredil popolnoma neodvisno.

Delje je gazil našo ustavo in naše zakone s sledečimi krivičnimi čini:

namestil je med nas večja števila oboroženih čet;

ščitil je vojake s sleparskimi sodnimi razpravami pred kaznijo za umore, ki so jih izvršili nad prebivalci teh držav;

zapiral je našo trgovino z ostalim svetom;

nalagal nam je davke proti naši volji;

odrekel nam je pravico do porotne obravnave v neštetih slučajih;

transportiral nas je čez morje in tamkaj gnal pred sodišča za izmišljene prestopke;

v sosedni angleški provinciji je odpravil svobodni sistem angleškega prava in uvedel samosilno vlado z razširjenimi mejami, kar je imelo namen, da po enakem vzoru uvede absolutistično vlado tudi v naših kolonijah;

odvzel nam je svobodščino (charters) in zatrl najboljše zakone, s čimer je rušil temeljno moč naše vlade;

suspendiral je naše postavodaje in si vzel moč, da nam on sam daje zakone;

odpovedal se je tukajšnji vladi s tem, da nam je odrekel zaščito in nam napovedal vojno;

ropal je naša morja, napadal naša obrežja, požigal naša mesta in moril naše ljudi;

ravno v tem času je poslal semkaj velike armade tujih najemnikov, da dovrši delo moritve, razdejanja in tiranstva, katero je že pričel z največjo perfidnostjo in krutostjo, ki nima para v najbolj barbarski dobi in ki nikakor ne pristoja glavi civilizirane države.

Prisilil je naše državljane, katere je vjel na morju, da so se morali oborožiti proti svoji domovini in da so postali rablji svojih bratov in prijateljev, ali da padejo od njihovih rok.

Izzval je med nami vstaje in nahujskal proti nam krvoločne indijanske divjake, katerih vojskovanje je zverska moritev starčkov in dece, moških in žensk.

V vsakem slučaju teh naštetih krivic smo se pritožili na najponižnejši način, toda vsaka naša pritožba in prošnja je obrodila še več krivic. Vladar, čigar značaj ga v luči omenjenih krivic označuje za tirana, ni sposoben da bi vladal svoboden narod.

Nismo hoteli delati nobene krivice našim britanskim bratom. Svarili smo jih neštetokrat, da naj si ne prilaščajo neopravičene oblasti nad nami; opozarjali smo jih tudi na okoliščine naše emigracije in naselitve v teh kolonijah. Apelirali smo na njihovo prirojeno pravičnost in velikodušnost, sklicevali smo se na sorodne vezi med nami in jih prosili, da naj nehajo s krivičnim prilaščenjem oblasti, ki bi moralo pretrgati te vezi. Ali tudi oni so bili gluhi za naše pravične glasove in niso se ozirali na naše krvno sorodstvo. Zato moramo danes tudi njih, ki obsojajo našo ločitev, smatrati za to, kar velja za vse ostalo človeštvo: za sovražnike v vojni in prijatelje v miru.

Zaradi tega izjavljamo mi zastopniki Zedinjenih držav ameriških, zbrani na generalnem kongresu in kličoči najvišjega Sodnika za pričo naših čistih namenov, in slovesno proglašamo v imenu vsega dobrega ljudstva teh kolonij, da so to Združene kolonije od danes naprej in da imajo pravico biti **svobodne in neodvisne države,** da so proste vsakega podaništva do britanske krone, da so popolnoma pretrgane vse politične vezi med njimi in Veliko Britanijo in da imajo te kolonije kot svobodne in neodvisne države od danes zanaprej vso moč napovedati vojno, sklepati mir, ustanavljati zveze, voditi trgovino ter storiti in vršiti vse, kar imajo pravico storiti neodvisne države. Da izverdemo ta svoj proglas in zaupajoči v božjo previdnost se zavezujemo, da smo pripravljeni žrtvovati svojo čast, imelje in svoje življenje.

JOHN HANCOCK,
predsednik kongresa.

(Sledi 55 podpisov zastopnikov iz vseh prvih trinajsterih držav.)

Izdaja za socialistično zvezo v Julijski Benečiji in odgovarja za uredništvo IVAN REGENT
Tiska tiskarna „Lavoratore“ v Trstu.

Zaloga ur in zlatanine ter delavnica Telefon 3—29
ALOJZIJ POVH
sodni izvedenec
Trst, Piazza G. Garibaldi 3 (ex Barriera)

Kmečko delavska gospodarska zadruga
v Dobravljah na Goriškem
ima v zadružni kleti več sto htl.
najboljšega naravnega
VINA
po zmernih vsakdanjih cenah.
Daje od 56 lit. naprej.

Zadružna gostilna
prej „Pri Prelovcu“
se nahaja sedaj pri
J. ŠTRAUSU
tik šole v Idriji

Občno konsumno društvo
v Idriji
registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Ustanovljeno leta 1898 ima 1127 članov, Lir 4,861.59 rezervnega in Lir 7.333.62 društvenega sklada. Ima 9 lastnih hiš,

valjčni mlin

z električno razsvetljavo, zemeljsko posestvo, gozde in travnike. — Ima centralno prodajalno opremljeno z vsemi potrebščinami, manufakturnim, galanterijskim, kolonijalnim, špecerijskim blagom ter vsake vrste pijač in tri filijalke.

Sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje
po 5 od 100
ki so investirane v blagu katerega vrednost se rentira dočim denar malo velja.

Hranilne vloge se lahko vlagajo osebno ali po nakaznici na zgorajšnji naslov, proti takojšni izdaji hranilne knjižice.

VODSTVO.